

Zabielski, Józef

"New Age czyli współczesna Wieża Babel", Paweł Murziński, Białystok 2010 : [recenzja]

Rocznik Teologii Katolickiej 10, 254-257

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Paweł Murziński, *New Age czyli współczesna Wieża Babel* Wydawnictwo św. Jerzego, Białystok 2010, ss. 292

Człowiek stworzony „na obraz Boży” (Rdz 1, 27) nie zawsze odczytuje w sobie to „Boże podobieństwo”, czyli naturę i ukierunkowanie ludzkiej egzystencji. Rozpoznanie tego, skąd pochodzę i dokąd zmierzam stanowi fundamentalną powinność człowieka. Poprawne odpowiedzi na te pytania są możliwe wyłącznie poprzez odwołanie się do Boga, którego człowiek jest „obrazem” i którego „podobieństwo” jest w osobowej naturze człowieka. Istnieje więc nierozdzielny związek między poprawnym rozpoznaniem Boga i siebie samego. Tylko prawdziwe rozumienie Boga – Stwórcy pozwala człowiekowi poprawnie zrozumieć siebie – swą naturę i sens ludzkiej egzystencji. Wszelkie deformacje w rozumieniu Boga – błędy i herezje, stanowią największe zagrożenie w pojmowaniu człowieka i jego życiowych zadań. Jest też jednak zależność odwrotna: błędy w rozpoznaniu człowieka, poznawcze i życiowe deformowanie osoby ludzkiej skutkuje wypaczonymi pojęciami w odniesieniu do Boga jako Transcendencji wobec ludzkiej natury. Prawda i fałsz w pojmowaniu siebie i Boga mają swe poznawcze zakotwiczenie w człowieku, w jego osobowej naturze obdarzonej rozumem i wolnością. „Osoba – pisze J. Maritain – to wszechświat o naturze duchowej, obdarzony wolnością wyboru i stanowiący tym samym całość niezależną wobec świata. Ani natura, ani państwo nie mają dostępu do tego wszechświata bez pozwolenia. I nawet Bóg, który jest i działa wewnątrz, działa w nim w sposób szczególny i z przedziwną delikatnością, która wskazuje, jak bardzo się z nim liczy: szanuje jego wolność, choć mieszka w jej sercu, pobudza ją, lecz nigdy nie zadaje jej gwałtu”¹.

Historia ludzkości zawiera bogaty „zestaw” błędnych sposobów wykorzystania przez człowieka swojej wolności, czego świadectwem są różne deformacje, wynaturzenia, błędy i herezje w rozumieniu siebie, świata i Boga. Czasy współczesne – wiek XX – stanowią okres szczególnego rozwoju możliwości technicznych poznawania świata, co skutkuje także nasileniem w deformowaniu prawdy. Tego rodzaju tendencje i przejawy przybrały nawet postać „nowej kultury”, sugerującej „wyzwolenie” z przeszłości, pojmowanej jako ograniczające człowieka „zacofanie” poznawczo-kulturowe. W sposób szczególny dotyczy to sfery religijno-moralnej, postrzeganej jako charakterystyczne ograniczenie ludzkiej wolności. Wielu współczesnych ludzi poszukuje „nowej religii”, satysfakcjonującej człowieka w wymiarze emocjonalno-kulturowym, a równocześnie dającej mu pełnię wolności w kategorii nieograniczonej swobody zachowań. Takim zjawiskiem w tym zakresie

¹ J. Maritain, *Humanizm integralny: zagadnienia doczesne i duchowe nowego świata chrześcijańskiego*, Londyn 1961, s. 16.

jest *New Age*. Ta nowa alternatywa ludzkich oczekiwań w sferze *sacrum* zawiera w sobie liczne ludzkie dążenia oraz tendencje współczesnej kultury w wymiarze holistycznym, stanowiąc równocześnie przedmiot wielu kontrowersji i dyskusji. W pakiet tychże dyskusji trafnie i zasadnie wpisuje się książka ks. dr. Pawła Murzińskiego, zatytułowana *New Age czyli współczesna Wieża Babel*. Autor tejże rozprawy w jej *Wstępie* słusznie zauważa, że tytułowy ruch *New Age*, choć mający już swą przeszłość i krytyczną ocenę, „pozostaje wciąż aktualny, tym bardziej, iż ściśle związany ze współczesną postmodernistyczną kulturą, wraz z którą rozwija się nadal, niejako w rytm szybkich i głębokich przemian w niej zachodzących”². Dobrze więc się stało, że problem ten został poruszony w omawianej pracy, podejmującej analizę ruchu *New Age* z punktu widzenia katolickiej teologii moralnej.

Omawiana rozprawa składa się z pięciu rozdziałów, które poprzedza *Wstęp*, a wieńczy *Zakończenie*. Wprowadzeniem do podjętego problemu jest słowo wstępne autorstwa abp. E. Ozorowskiego- *Albo Bóg, albo nic*. W rozdziale pierwszym – *Fenomen New Age’u* – Autor pracy charakteryzuje zjawisko ruchu *New Age*. Dokonał tu najpierw jego zdefiniowania, ze wskazaniem przyczyn i celu powstania. Następnie ukazane zostały jego ideologiczne podstawy w świetle historyczno-kulturowych przeobrażeń. Do nich zalicza: historyczną erę renesansu i reformacji, rozwój naukowej kosmologii i kontestacja biblijnej wizji świata, systemy ezoteryczne XX wieku, zwłaszcza ezoteryczną psychologię, nowożytny spirytyzm jako preludeum *Nowej Ery* oraz postmodernizm jako charakterystyczną jej postać. W ostatniej zaś części tego rozdziału została zamieszczona charakterystyka formowania się ruchu *New Age*. Książd P. Murziński wymienia zmiany w kulturze religijno-moralnej wprowadzone przez rewolucję społeczną lat 60. XX wieku oraz rewolucję naukową lat 70. Mamy tu też charakterystykę *channelingu* i duchowych przewodników (guru) formującego się ruchu, opis miejsc kultowych i najważniejszych postaci oraz charakterystykę struktury organizacyjnej i stanu aktualnego *New Age*.

Rozdział drugi nosi tytuł *Światopogląd Nowej Ery*. Zostały tu ukazane ideowe podstawy omawianego ruchu *New Age* i ich interpretacja. Epistemologiczną podstawą jest holistyczna wizja świata rozpoznawana według holistycznej zasady *New Science*, swoista rewolucja epistemologiczna stanowiąca nowy paradygmat rozpoznawania człowieka i świata. Szczególny wkład w rozwój myśli *Nowej Ery* miały systemy religijne Wschodu oraz hipoteza Gaia. Następnie autor ukazuje koncepcję Boga w ideologii *Nowej Ery*, oraz „chrystologię” i antropologię tejże ideologii. Analizy tego rozdziału koncentrują się na ideowych założeniach podstaw i uwarunkowań „nowej” religijności. W swej istocie ta ideologia *Nowej Ery* stanowi deformację chrześcijaństwa i jego teologicznej interpretacji opartej na *Biblii*.

W rozdziale trzecim ks. P. Murziński podjął zagadnienie: *Nowa kultura i alternatywna duchowość Nowej Ery*. Rozwijając tak określone zagadnienie najpierw

² P. Murziński, *New Age czyli współczesna Wieża Babel*, Białystok 2010, s. 7.

scharakteryzował pojmowanie i istotę „nowej kultury”, ze wskazaniem zmian w pojmowaniu świata, człowieka i moralności. Następnie ukazana została duchowość *Nowej Ery*, ze wskazaniem jej „kosmicznego” zakotwiczenia i praktycznych zastosowań. Mamy tutaj charakterystykę życia religijnego i etyki wyznawców *Nowej Ery*, ukazane w kontekście przemian aksjologiczno-moralnych.

Czwarty rozdział został zatytułowany: *Doktryna Nowej Ery w konfrontacji w Magisterium Kościoła*. Zestawiając te dwie koncepcje pojmowania ludzkiego życia i jego celowości, autor skoncentrował się na trzech fundamentalnych zagadnieniach. Najpierw scharakteryzował światopogląd *Nowej Ery* w konfrontacji z Magisterium Kościoła. Analizy tego zagadnienia koncentrują się wokół wyjaśnienia pojmowania Boga – Stwórcy, człowieka i Chrystusa jako Zbawiciela i perspektywy eschatologicznej. Na bazie tych podstaw została zobrazowana chrześcijańska kultura wobec alternatywy *Nowej Ery*. W ostatnim punkcie tego rozdziału autor podjął problem duchowości *New Age* w konfrontacji z wiarą i życiem religijno-moralnym Kościoła.

Ostatni – czwarty rozdział omawianej książki nosi tytuł: *Odpowiedź pastoralna ze strony Kościoła katolickiego*. Jest to swoista reasumpcja przeprowadzonych analiz całej doktryny *New Age* i jej życiowych praktyk w zestawieniu z chrześcijańskim-katolickim rozumieniem Boga i człowieka oraz koncepcją życia autentycznego chrześcijaństwa. Autor najpierw ukazał tu osobę Chrystusa jako centrum działalności pastoralnej Kościoła. Takie ukierunkowanie obecne jest w „nowej ewangelizacji” współczesnej kultury oraz tłumaczy uniwersalność chrześcijańskiego przesłania. Chrześcijańska wiara jest zorientowana teocentrycznie. Jej elementem jest ufność Bogu i człowiekowi, co wyraża się w osobowym dialogu Boga z człowiekiem. Pastoralną działalność Kościoła charakteryzuje też antropocentryzm, w ramach którego człowiek jest pojmowany i traktowany jako „obraz Boży”, jego zaś godność stanowi wyznacznik uniwersalności chrześcijańskiej moralności. W swej pastoralnej praktyce Kościół prezentuje też odpowiednie odniesienie do natury jako daru Bożego i środowiska życia człowieka. W swych pastoralnych założeniach i praktykach prezentowana przez Kościół koncepcja ludzkiego życia stanowi religijno-egzystencjalną odpowiedź na deformacje ludzkiej natury i celowości życia człowieka zawarte w doktrynie i praktyce *New Age*. Poznanie ewangelizacyjnych założeń oraz podjęcie poprawnej praktyki życia Kościoła jest jedyną w swoim rodzaju odpowiedzią na wprowadzane przez *Nową Erę* zagrożenia ludzkiej egzystencji. „Dlatego – kończy swą książkę ks. P. Murziński – Kościół w swej działalności nie ogranicza się tylko do kontestacji *new age*-owskiej wizji rzeczywistości, ale przede wszystkim wskazuje na Jezusa Chrystusa jako na jedyną i uniwersalną Prawdę, za którą należy podążać nawracając się i porzucając fałszywych bogów *Nowej Ery*”³.

³ Tamże, s. 276.

Uważna lektura omawianej książki pozwala poznać istotę fenomenu *New Age* oraz jego zakres oddziaływań na współczesną kulturę życia religijno-moralnego. Podjęty tu problem jest bardzo ważny i aktualny, analizy zaś tego zagadnienia zawarte w książce ks. P. Murzińskiego bardzo trafnie wpisują się w odkrywanie współczesnego zafałszowania sensu ludzkiej egzystencji. Z pewnością lektura tej książki wielu ludziom może „otworzyć oczy” na deformację rzeczywistości świata, człowieka i Boga, jakie zawiera w sobie *New Age*. Trafnie więc druga część tytułu owej książki określa *New Age* jako *współczesną Wieżę Babel*. Pozornie bowiem tytułowa Nowa Era jakby ukierunkowała człowieka na duchowy rozwój i zbliżanie się do Boga. W rzeczywistości zaś stanowi drastyczne odwrócenie kierunku, zafałszowanie istoty poszukiwań i zniekształcenie ludzkiego życia, a tym samym jego duchowe „samobójstwo”. Treść omawianej tu książki, sposób ujęcia i przedstawienia tytułowego zagadnienia, merytoryczne pogłębienie prowadzonych analiz oraz zasadność wniosków i ich logiczne uzasadnienie – to podstawowe wartości tej pozycji, które stanowią podstawę jej promocji i zachęty do lektury. Treści tej książki chronią człowieka przed egoizmem w poszukiwaniu wiecznej szczęśliwości, co zawiera w sobie idea Wieży Babel – tamtej opisananej w *Biblii* i tej prezentowanej przez *New Age*. Chrześcijańska prawda o duchowym rozwoju człowieka i jego wiecznym szczęściu jest zaprzeczeniem ideologii Nowej Ery. Bardzo trafnie i przekonująco wyjaśnia to kard. J. Ratzinger: „Piekłem jest chcieć – być – tylko sobą, do czego się dochodzi, gdy człowiek zamyka się wyłącznie w sobie samym. [...] «Niebo» z istoty swej jest czymś, czego sami nie uczyniliśmy ani uczynić nie możemy; w języku scholastycznym powiedziano, że jako łaska jest ono *donum indebitum et superadditum naturae* (jest dobrem niezasłużonym, danym naturze). Niebo jako spełnienie miłości, zawsze może być człowiekowi tylko darowane; piekłem zaś dla człowieka jest samotność, wynikająca stąd, że nie chciał tego przyjąć, że odrzucił sytuację żebraka i w sobie samym się zamknął”⁴. Takim odrzuceniem daru nieba – zbawienia jest ideologia *New Age*, prezentująca pokusę samozbawienia – czyli w rzeczywistości potępienia przez egoizm. Przed tym przestrzega i chroni lektura książki ks. P. Murzińskiego pt. *New Age czyli współczesna Wieża Babel*. Równocześnie treść tej książki zachęca człowieka i mobilizuje do poznawania i odkrywania rzeczywistej prawdy o sobie i Bogu. Można powiedzieć, że swoiście wpisuje się w apel św. Grzegorza z Nazjansu: „Przyjacielu, poznaj samego siebie. Poznaj swoje pochodzenie i swoją naturę. To jest prosta droga, która cię zaprowadzi do osiągnięcia piękna pierwowzoru – Boga”⁵.

ks. Józef Zabielski

Uniwersytet w Białymstoku

⁴ J. Ratzinger, *Wprowadzenie w chrześcijaństwo*, Kraków 2006, s. 84.

⁵ Św. Grzegorz z Nazjansu, *Poezje*, I, II, 31, w. 7: PG 37, 011.